

การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน สระบุรี

รองศาสตราจารย์ จันทน์ เพชรานนท์
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
bjantane@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาถึงแนวคิดและวิธีการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน สระบุรี มีจุดประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมและแนวคิดในการบริหารจัดการพื้นที่ และการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของประชาชนชาวบ้าน คือ ครูทรงชัย วรรณกุล ด้วยการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รูปแบบการจัดแสดง และกิจกรรมทางวัฒนธรรม สัมภาษณ์ครูทรงชัยและผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและวัฒนธรรม 3 ท่าน ร่วมกับการสำรวจทัศนคติและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้เข้าเยี่ยมชมที่เป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจงด้วยแบบสอบถาม 118 ตัวอย่าง แล้วทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน สระบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนตัวที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยวนภาคกลางให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีการบริหารจัดการแบบพึ่งพาตนเองภายในครอบครัวไม่เป็นระบบพิพิธภัณฑ์หรือหอวัฒนธรรมที่เป็นทางการ ผู้เข้าชมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจงที่ต้องการเรียนรู้ในด้านนี้ ไม่นับกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยครูทรงชัยใช้ประสบการณ์ความเป็นครูและวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสังมอบคุณค่าและสะสมสื่อแสดงต่างๆ ที่เป็นวิถีไทยชนบทภาคกลางและเกี่ยวข้องกับสายน้ำ ภายใต้วัฒนธรรมชนบทธรรมเนียม ประเพณีแบบไทยวน คือ สถาปัตยกรรมเรือนไทยโบราณภาคกลาง สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวชนบทไทยวนภาคกลาง และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยวน (ล้านนา) เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ทางศิลปะและวัฒนธรรมไทยวนในลักษณะพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตแบบพื้นบ้านไม่ใช่แบบพื้นเมือง โดยครูทรงชัยเป็นทั้งภัณฑารักษ์และผู้สื่อสารหลัก ซึ่งทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมมีทัศนคติในระดับดีมากต่อวิธีบริหารจัดการและการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ควรปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยคำนึงถึงสมดุลระหว่างความดั้งเดิมกับนวัตกรรมในอนาคต

คำสำคัญ: ไทยวนภาคกลาง การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หอวัฒนธรรมพื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์มีชีวิต

Management of the Physical Environment in Tai-Yuan Vernacular Cultural Center, Saraburi Province

Assoc. Prof. Jantane Bejrananda

Department of Interior Architecture, Faculty of Architecture,
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
bjantane@gmail.com

Abstract

Tai-Yuan Vernacular Cultural Center in Saraburi Province is the private museum organized by Songchai Wanakul family, to conserve the Tai-Yuan ethnic in the middle region. The study provides the investigation of the concept and management of the physical environment in the Tai-Yuan Vernacular Cultural Center. The main objectives of the study were to identify the architectural context and the management concept as developed in the design guideline. The key methods of investigation include field examinations of spatial settings, exhibition patterns and cultural activities; interviews with the wise man (Master Songchai Wanakul) and 3 experts on vernacular architecture and culture; and the questionnaire survey on 118 visitors' attitude and facility needs. The analysis of research results was based on descriptive statistics.

The research reveals how the physical environment of rural Thai traditional houses in the central Thai region, antique utensils of agricultural dwellers, and Tai-Yuan (Lanna) cultural activities can be utilized as cultural learning media. Master Songchai was the key source of information for the exhibition. However, in terms of physical environment management, the Center did not follow a formal approach, and is intended to be a vernacular (not folk) living museum, so visitors need to make their appointments in advance. Most of users' attitude of management and design are positive, and should to continue and expand Master Songchai's concept of cultural conservation and put greater emphasis on the improvement of visitor facilities for next generation.

Keyword: Tai-Yuan, management of the physical environment, Vernacular Cultural Center, living museum

บทนำ

หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน (ไท-ยวน) อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นศูนย์ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทยวนในภาคกลาง ที่เจ้าของคืออาจารย์ ทรงชัย วรรณกุล ใช้เวลากว่า 50 ปีสะสมวัตถุ เรือนไม้

ทรงไทยโบราณอายุประมาณ 80-100 ปี เรือพื้นบ้าน ลุ่มน้ำป่าสัก และศิลปะและวัฒนธรรมไทยล้านนา เพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไว้ให้ลูกหลานชุมชนไทยวนในเสนาให้และชาวจังหวัดสระบุรี ประชาชนทั่วไป รวมถึงนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาจารย์ทรงชัยได้ใช้งานสถาปัตยกรรมที่จัดการตามวิธีทางเฉพาะตัวจากประสบการณ์และการศึกษาด้วยตนเองเป็นสื่อหลักในการจัดพิพิธภัณฑ์ โดยมีการจัดแสดงวัตถุที่ไม่สื่อสารข้อความรู้ที่ประจักษ์ได้ตามลักษณะพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์ศึกษาที่เป็นทางการ แต่เป็นการจัดแสดงที่เน้นการเรียนรู้แบบครูสอนศิษย์ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมสัมผัสและสัมผัสบรรยากาศและความรู้ตามอัธยาศัย และใช้ตนเองเป็นผู้ให้ข้อมูลและรายละเอียดในการจัดแสดง ควบคู่กับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทยวนตามความต้องการของผู้เข้าชมโดยมีการนัดหมายล่วงหน้า ...“พิพิธภัณฑ์ส่วนตัวของอาจารย์ทรงชัยนี้จัดแบบ **อยู่อาศัย** ไม่ได้จัดแบบจัดแสดง ดังนั้นจึงเป็นที่จัดงานบุญเลี้ยงขันโตก หรือเป็นฉากถ่ายหนังไปพร้อมกันด้วย เมื่อถูกถามว่าทำไมไม่มีป้ายบอกหน้าที่ใช้สอยของวัตถุต่างๆ ก็ได้รับคำตอบว่า **ถ้ามีป้ายมันก็ไม่ใช่บ้านนะซี** อาจารย์ทรงชัยเชื่อว่าพิพิธภัณฑ์ที่ถูกจำกัดโดยกฎระเบียบ มันมีความอึดอัด ไม่สบายใจ” (กฤษ เหลือลมัย, 2545) ซึ่งเป็นแนวคิดที่อาจารย์ทรงชัยต้องการให้ผู้มาเยี่ยมชมรู้สึกเหมือนมา **บ้านและอยากให้มีความเป็นกันเอง** แบบพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ส่วนวิธีการจัดการที่เน้นการพึ่งพาตนเอง ไม่ได้ใช้อำนาจใดๆ มาร่วมบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ชาวบ้านในลักษณะนี้มักประสบปัญหาการดูแลรักษา เพราะถ้าคนในครอบครัวไม่สืบสานต่อสังคมไม่ให้ความสำคัญ และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐก็อาจปิดตัวในอนาคต (ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล และ ชิวสิทธิ์ บุญเกียรติ, 2553)

การวิจัยนี้เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาหอวัฒนธรรมไทยวนแห่งนี้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นแบบพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์หรือหอวัฒนธรรมพื้นบ้านอื่น และได้ฐานข้อมูลสถาปัตยกรรมเรือนไทยในวัฒนธรรมไทยวนภาคกลางรูปแบบหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพในปัจจุบัน ทั้งสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายใน 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดวางพื้นที่ใช้สอยและพื้นที่จัดแสดงภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน 3) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการจัดการภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน 4) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้

เข้าชมที่มีต่อการจัดแสดงและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน และ 5) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและการจัดแสดงในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ใช้หลักการด้านการจัดการหอวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อทราบถึงเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะใช้เป็นตัวแปรทางด้านกายภาพ วิธีการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการประเมินผลหลังการเข้าใช้พื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยมีแนวคิดและกรอบการวิจัยดังนี้

1. **การจัดการหอวัฒนธรรมนิทัศน์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านและพิพิธภัณฑ์มีชีวิต** หอวัฒนธรรมนิทัศน์เป็นลักษณะหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงนิทรรศการเรื่องราวเฉพาะของท้องถิ่นซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่สืบทอดมาจากอดีตถึงปัจจุบัน หรือเรื่องราว “ชาติพันธุ์” (mankind) ทั้งแบบถาวรและแบบหมุนเวียน เพื่อสร้างความรักความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง และสามารถนำวัฒนธรรมเหล่านั้นมาปรับใช้อย่างมีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน โดยหอวัฒนธรรมนิทัศน์จะทำหน้าที่เป็น 1) ศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชนเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง 2) ศูนย์กลางการนำเสนอคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรเผยแพร่ไปสู่สังคมไทยและสังคมโลก 3) ศูนย์รวมของคนในชุมชนเพื่อร่วมทำกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และ 4) เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เนื้อหาหลักในการจัดแสดงมี 4 เรื่อง คือ **บทหน้าที่เป็นแก่น (highlight)** แสดงประวัติความเป็นมาของสถานที่หรือเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจุดเด่น เอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่จัดตั้งหอวัฒนธรรมนิทัศน์ **ชาติพันธุ์วิทยา (ethnology)** แสดงเรื่องราวกลุ่มที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเพณีความเชื่อ ภูมิปัญญา **มานุษยวิทยา (anthropology)** แสดงเรื่องราวเชิงวัฒนธรรมเปรียบเทียบกลุ่มชนต่างๆ เช่น ภาษา วรรณกรรม และวิถีชีวิต **ธรรมชาติวิทยา (natural history)** แสดงเรื่องราวสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สัตว์ พืช แร่ธาตุ เป็นต้น และมีการบริหารจัดการด้วยองค์ประกอบย่อยทางวัฒนธรรมท้องถิ่น 5 กลุ่ม (เบญจภาคี) คือ องค์ครุภาครัฐ องค์ครุเอกชน องค์ครุชุมชน

องค์กรธุรกิจ และองค์กรวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2553)

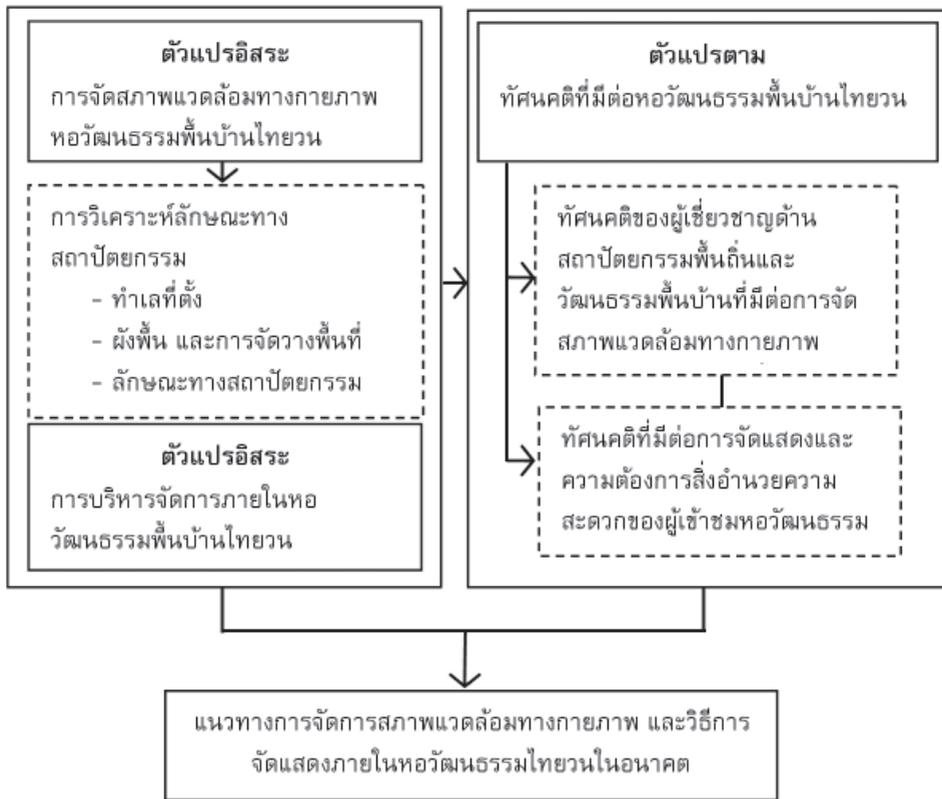
อาจกล่าวได้ว่าหอวัฒนธรรมนิทัศน์ก็คือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เพราะมีเนื้อหาการจัดแสดงที่ผูกติดกับวิถีชีวิตและประเพณีความเชื่อดั้งเดิม มีเนื้อหาด้านภาษา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ และงานศิลปกรรมต่างๆ และมีสถานที่จัดแสดงที่มีความหมายและความสำคัญต่อชุมชนนั้นๆ (ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2540) และมีลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิต หรือ พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง หรือ พิพิธภัณฑ์สิ่งก่อสร้าง เป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงในพื้นที่บริเวณกว้างของท้องถิ่นต่างๆ และมักมีบุคคลในบริเวณนั้นประพาศปฏิบัติตัวราวกับว่าพักอาศัยอยู่ในยุคสมัยเก่า โดยมีการแต่งกายและการแสดงวัฒนธรรมสมัยก่อนให้กับผู้ชมในยุคปัจจุบันได้เห็น เช่น การตีเหล็ก การตีดาบ การทำเหมือง การรีดนมวัว การทอผ้า หรือ การวาดรูป เป็นต้น โดยเนื้อหาการ展示ที่สำคัญคือ 1) วัฒนธรรมธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ 2) ข้อมูลความรู้ และ 3) กิจกรรมของชุมชน (พิพิธภัณฑ์มีชีวิต, 2553: ออนไลน์) ความแตกต่างของ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต กับ พิพิธภัณฑ์ทั่วไปคือพิพิธภัณฑ์ทั่วไป มีลักษณะของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างกับการรวบรวมศิลปวัตถุเก่า หรือเป็นการรวบรวมวิถีชีวิต เครื่องใช้ไม้สอย หรือศิลปวัตถุต่างๆ ของคนในสังคมที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า แล้วมาจัดแสดง อยู่ในตู้ เป็นภาพถ่าย เป็นรูปปั้น หรือลักษณะการจัดแสดงรูปแบบอื่นๆ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีให้กับบุคคลทั่วไปหรือนักท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้ ศึกษาสิ่งเหล่านี้ เป็นลักษณะของการอนุรักษ์ในมิติที่สงบนิ่ง ขาดการเคลื่อนไหว เป็นการจัดแสดงให้ผู้เข้าชมได้อ่าน ได้ฟัง และเกิดสัมผัสด้านจินตนาการในเรื่องวิถีชีวิตความเป็นของชุมชนนั้นๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่พิพิธภัณฑ์มีชีวิต เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตศิลปวัตถุ ในมิติของประสบการณ์ที่แตกต่าง และไม่หยุดนิ่ง เมื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์ผู้เข้าชมจะได้สัมผัสความมีชีวิต เห็นวิถีการดำเนินชีวิต การนำเอาเครื่องใช้ไม้สอยมาใช้ของผู้คนที่เป็นชีวิตจริง โดยไม่ต้องสร้างจินตนาการ ผู้เข้าชมได้เรียนรู้ประสบการณ์ของการมาพิพิธภัณฑ์ชีวิตที่แตกต่างกันไป ได้เห็นผู้คนเดินไปมาโดยไม่ต้องมีกลไกขับเคลื่อน เพราะการเคลื่อนไหวเหล่านั้นมาจากชีวิตจริงๆ ที่ผู้เข้าชมผ่านเข้าไปสัมผัส (บุริม โอทกานนท์, 2553)

2. วิธีการสำรวจและการประเมินสภาพแวดล้อมอาคารหลังการเข้าใช้ การสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วยหลักการทำรายละเอียดโครงการออกแบบสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายใน และการประเมินหลังการเข้าใช้อาคารในขั้นตอนการออกแบบ จะช่วยวิเคราะห์กิจกรรม พฤติกรรม ประโยชน์ใช้สอยและขนาดพื้นที่ รวมถึงแนวคิดและรูปแบบในการออกแบบ (จันทน์ เพชรานนท์, 2551) และวิธีการประเมินอาคารหรือสภาพแวดล้อมอาคารสามารถศึกษาการตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับพฤติกรรมของผู้ใช้หรือผู้คนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปฏิกิริยาของผู้ใช้ต่อสิ่งแวดล้อมนั้น (วีระ สัจกุล, 2544)

3. สรุปกรอบการวิจัย จากแนวคิดด้านการจัดพิพิธภัณฑ์และหอวัฒนธรรมพื้นบ้าน และวิธีการสำรวจและประเมินสภาพแวดล้อมหลังการเข้าใช้ สามารถสรุปเป็นกรอบการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยดังนี้

วิธีการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ ที่เน้นการศึกษาลักษณะทางกายภาพภายในหอวัฒนธรรมไทยวน สระบุรี โดยการรังวัดอาคารและพื้นที่ต่างๆ และวิเคราะห์สถาปัตยกรรมสถาปัตยกรรมภายใน และสภาพแวดล้อมด้วยวิธีการวิเคราะห์ที่ตั้งและอาคารตามหลักการออกแบบ สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน อาจารย์ทรงชัย วรรณกุล (เจ้าของ) และสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบพิพิธภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญสถาปัตยกรรมพื้นที่ และผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมวิทยาและวัฒนธรรม เพื่อทราบถึงแนวความคิดในการจัดการและวิธีการจัดแสดง และสอบถามผู้เข้าชมที่เป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจง ที่มาศึกษาด้านสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้านถึงทัศนคติที่มีต่อรูปลักษณ์ บรรยากาศ กิจกรรมและความต้องการด้านต่างๆ ในพื้นที่ โดยสัมภาษณ์อย่างเป็นนักศึกษาด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ และผู้มาเยี่ยมชม 118 ตัวอย่าง

ภาพที่ 1: แสดงกรอบการวิจัยและตัวแปรของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้วยการรังวัดและเก็บหลักฐานภาพของ ตัวที่ตั้งและตำแหน่งการจัดวางผังส่วนประกอบต่างๆ ทั้งสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน สระบุรี การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นแนวคิดด้านการบริหารจัดการ แนวความคิดในด้านการจัดแสดง และแนวทางในการพัฒนาและการสืบสานต่อ รวมถึงประเด็นปัญหาในด้านต่างๆ และแบบสอบถามผู้เข้าเยี่ยมชมหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน จ.สระบุรี มีจำนวน 2 หน้า เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามอยู่ 3 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ เป็นคำถามปลายปิด ทัศนคติที่มีต่อหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน 1) ด้านประโยชน์ของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน โดยให้เลือกตอบได้หลายเหตุผล 2) สาเหตุจูงใจที่ทำให้เข้ามาเยี่ยมชมหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน ให้ตอบเรียงลำดับตามความ

สำคัญ 3) ความคิดเห็นต่อการจัดแสดงและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน ซึ่งได้แบ่งระดับความคิดเห็นไว้ 6 ระดับ ตั้งแต่ระดับ 1 ไม่มีผลต่อการเข้าชม จนถึงระดับ 6 หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมากที่สุด รวมทั้งคำถามด้านสื่อและเทคนิคที่ใช้ประกอบการจัดแสดงในหอวัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวนที่ต้องการเพิ่มเติม โดยให้เลือกตอบได้หลายข้อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มผู้เข้าชมได้เสนอแนะความต้องการที่อยากให้มีต่อไปและเพิ่มขึ้นในอนาคต

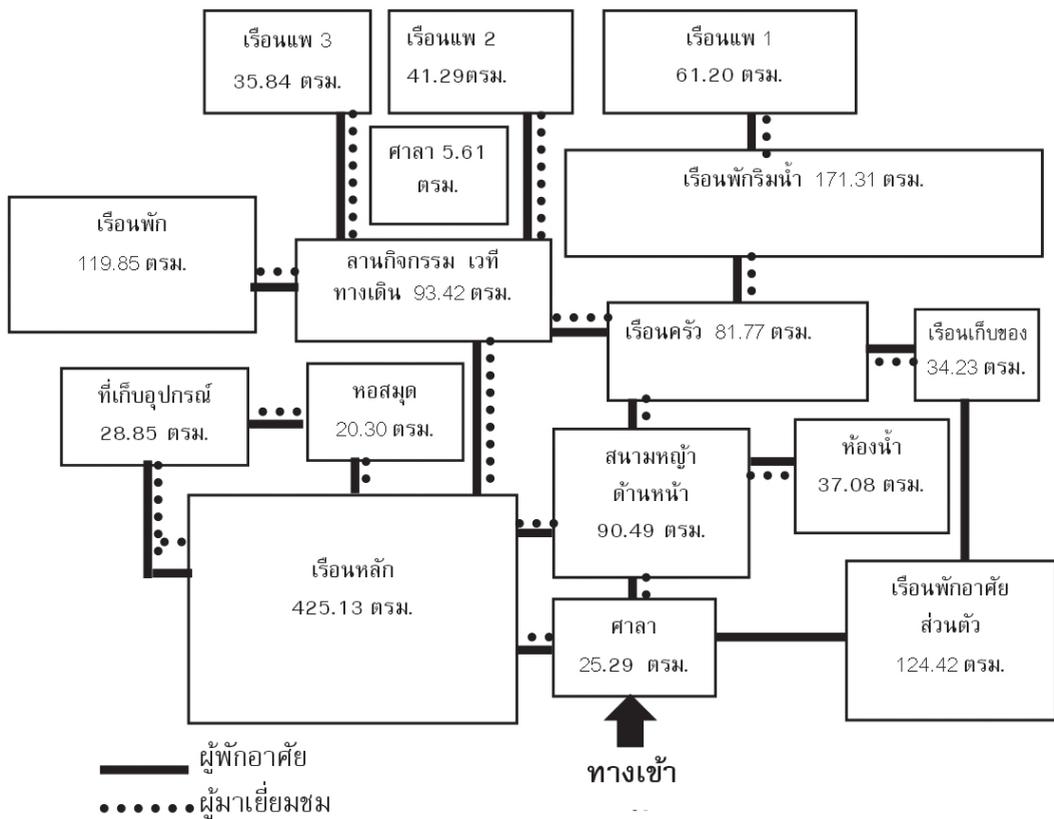
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและองค์ประกอบเชิงพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงขนาด ลักษณะการจัดวาง และรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน นำไปวิเคราะห์ร่วมกับการสัมภาษณ์แนวคิดและทัศนคติของปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถาม

ความพึงพอใจและความต้องการของผู้เข้าชม ด้วยสถิติเป็นค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (ใช้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป -5.00 เป็นระดับปานกลาง 5.01-5.50 ระดับมาก และ 5.51 ขึ้นไประดับมากที่สุด)

ผลการวิจัย

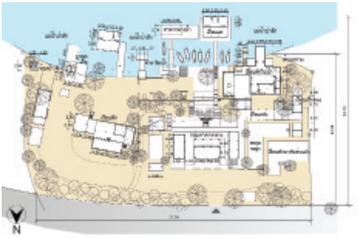
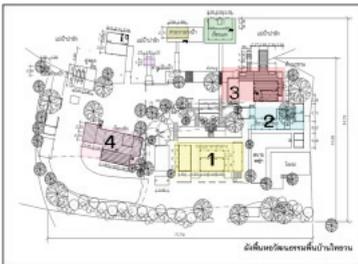
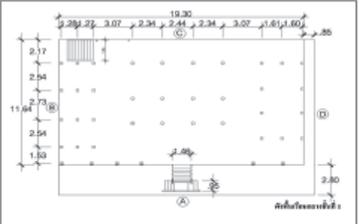
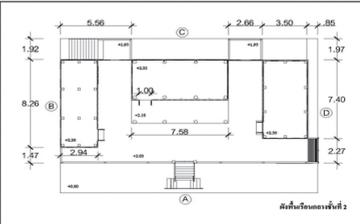
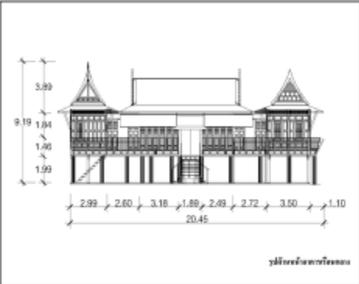
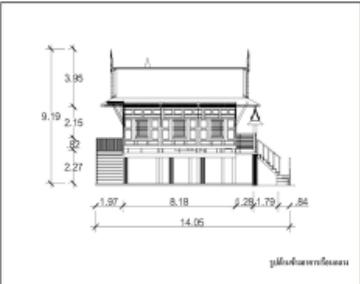
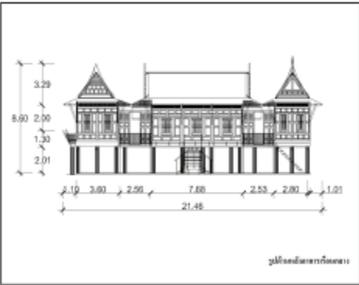
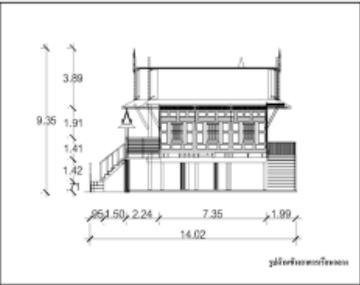
ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบันของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน สระบุรี จากการศึกษา ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบันของหอวัฒนธรรมไทยวน ในด้านสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน และภูมิสถาปัตยกรรม พบว่ามีการใช้ที่ดินประมาณ 3,140.94 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ตั้งอาคารประมาณ 1,305.82 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 29.87 พื้นที่ลานดิน สวนและต้นไม้ ประมาณ 2,019.03 ตาราง

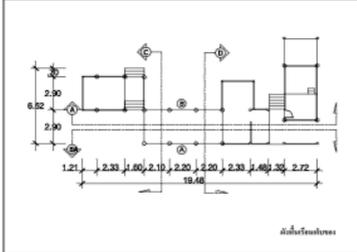
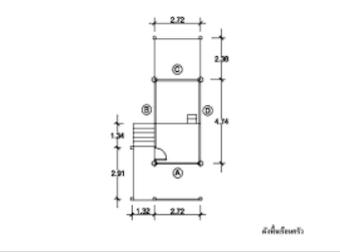
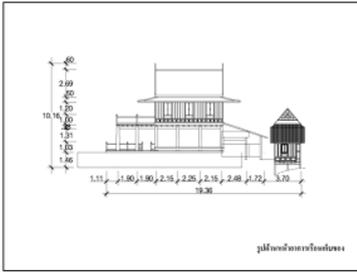
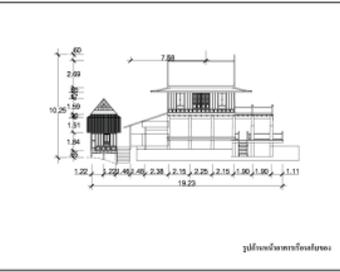
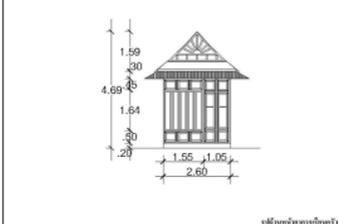
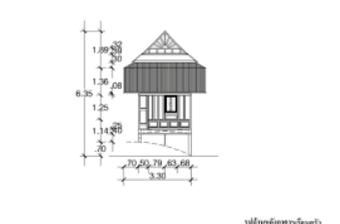
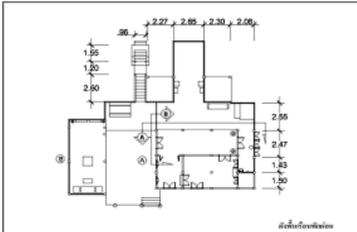
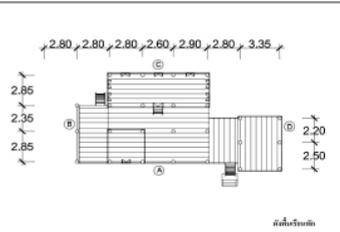
เมตร คิดเป็นร้อยละ 64.28 พื้นที่สนามหญ้าหน้าเรือนพักอาศัยประมาณ 90.49 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.88 และพื้นที่ลานเวทีกิจกรรมกลางแจ้งและทางเดินเชื่อม ประมาณ 93.42 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.97 มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างคือ ศาลาหน้า เรือนพักอาศัยส่วนตัว เรือนไทยหลัก 2 ชั้น เรือนครัว เรือนเก็บของ เรือนพักริมแม่น้ำ เรือนเก็บอุปกรณ์การแสดง เรือนหอสมุด เรือนพักอยู่ระหว่างพัฒนา ห้องน้ำ ศาลาเก็บของ ลานกิจกรรมเวทีและทางเดินเชื่อม ลานสนามหญ้าหน้าเรือนหลัก พื้นที่ลานดิน ทางสัญจรและพื้นที่ปลูกต้นไม้ และมีพื้นที่ใช้สอยริมแม่น้ำป่าสักคือ เรือนแพเก็บเรือ บ้านเรือนแพหลังเล็ก ศาลาเรือนแพเล็ก ศาลาเรือนแพใหญ่ บ้านเรือนแพหลังใหญ่ พื้นที่ทางเดินเชื่อมระหว่างแพต่างๆ ซึ่งมีขนาดและความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยและการจัดแสดงดังภาพที่ 2 และตารางที่ 1

ภาพที่ 2: สรุปความสัมพันธ์และขนาดของพื้นที่ใช้สอยภายในหอวัฒนธรรมไทยวน

ตารางที่ 1 รูปแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย

ประเด็น	รายละเอียดแบบ
	  <p style="text-align: right;">ผังรวมหอวัฒนธรรมไทยวน สระบุรี</p>
<p>ผังกลุ่มอาคารภายในหอวัฒนธรรมไทยวน มีกลุ่มอาคารหลัก คือ 1) เรือนกลาง 2) เรือนเก็บของและเรือนครัว 3) เรือนพักผ่อน (เรือนพักริมน้ำ) 4) เรือนพัก 5) เรือนแพ 6) ศาลา ริมน้ำ 7) ศาลากลางน้ำ</p>	 <p style="text-align: right;">ผังพื้นที่วัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน</p>
<p>ผังอาคารเรือนกลาง ผังอาคารเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีบันได กลางเป็นบันไดหลัก ชั้นบนมี 3 เรือน วางเป็นรูปตัวยู หันหน้าเรือน ไปทางแม่น้ำ</p>	 <p style="text-align: center;">ผังเรือนกลางชั้นที่ 1</p> <p style="text-align: right;">ผังเรือนกลางชั้นที่ 2</p>
<p>รูปด้านเรือนกลาง เรือนไม้ทรงไทยขนาดใหญ่ ยกใต้ถุน สูง ทรงหลังคาภาคกลาง มีเรือน ขวางเป็นแกนกลาง และชนาบด้วย เรือนซ้ายขวาแบบสมมาตร พื้นที่ชั้น บนเป็นส่วนพักผ่อนและเรือนนอน มีชานเรือนเปิดโล่งเชื่อมถึงกัน ใต้ถุนเรือนเปิดโล่งใช้เป็นพื้นที่ เอนกประสงค์ เป็นเสมือนโถงหลัก เพื่อรวมพล จัดกิจกรรมโดยต้องการ สื่อถึงการใช้ชีวิตประจำวันของ เกษตรกร รูปแบบอาคารเป็นเรือน ภาคกลางใช้ผ้าปะกนเป็นหลัก ทรง หลังคาผสมผสาน โดยรวมเป็นเรือน ไม้สัก</p>	 <p style="text-align: center;">รูปฝั่งซ้ายอาคารเรือน</p> <p style="text-align: right;">รูปฝั่งขวาอาคารเรือน</p> <p style="text-align: center;">รูปฝั่งซ้ายอาคารเรือน</p> <p style="text-align: right;">รูปฝั่งขวาอาคารเรือน</p>

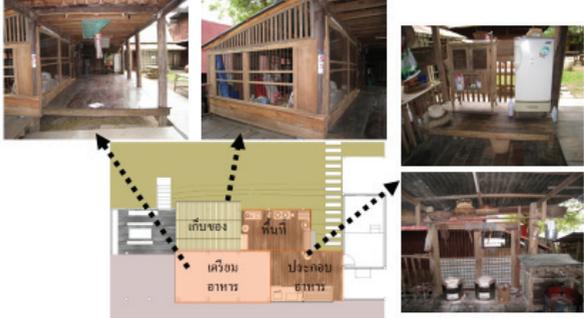
ประเด็น	รายละเอียดแบบ	
<p>ผังเรือนครัวและเก็บของ</p> <p>เป็นพื้นที่ชั้นล่างของเรือนนอนที่เชื่อมต่อกับเรือนใหญ่ ผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวเยื้องขนานกับเรือนกลาง ใช้ส่วนโถงเป็นที่เตรียมอาหาร และเป็นส่วนปรุง ส่วนในห้องเคยเป็นครัวเดิม แต่ใช้เก็บของ</p>	 <p style="text-align: center;">ผังรวมเรือนครัวและเก็บของ</p>	 <p style="text-align: center;">ผังส่วนเก็บของ (ครัวเดิม)</p>
<p>รูปด้านเรือนครัว</p> <p>บริเวณใต้ถุนเรือนเป็นพื้นที่โล่งยกพื้นสูงแบบนั่งห้อยขา ไว้สำหรับเตรียมอาหาร หรือใช้นั่งรับประทานอาหาร มีห้องเก็บของและเครื่องครัวต่างๆ อยู่ด้วย รูปแบบเรือนดัดแปลงตามการใช้งานเป็นหลัก</p>	 <p style="text-align: center;">รูปด้านเรือนครัวก่อน</p>	 <p style="text-align: center;">รูปด้านเรือนครัวหลัง</p>
<p>รูปด้านเรือนครัวเดิม</p> <p>อาคารนี้ใช้เป็นส่วนปรุงอาหารหลัก มีเตาไฟ และอุปกรณ์ครัว หน้าจั่วเรือนและผนังโดยรอบมีช่องให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และยกพื้นเรือนสูงจากแนวที่ตั้งที่ลาดลงพื้นดินเล็กน้อยซึ่งช่วยในเรื่องของอากาศถ่ายเท และลดความชื้นจากดินเพิ่มขึ้นอีกทาง รูปแบบประยุกตดัดแปลงมากขึ้น ตามลักษณะการใช้งานในปัจจุบัน</p>	 <p style="text-align: center;">รูปด้านเรือนครัวเดิม</p>	 <p style="text-align: center;">รูปด้านเรือนครัวเดิม</p>
<p>เรือนพักริมน้ำและเรือนพัก</p>	 <p style="text-align: center;">ผังเรือนพักริมน้ำ</p>	 <p style="text-align: center;">ผังเรือนพัก</p>

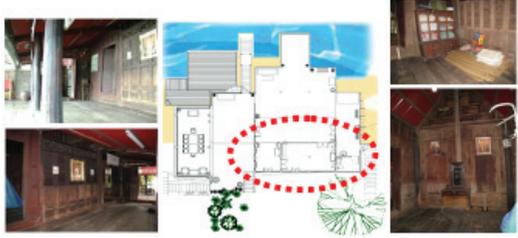
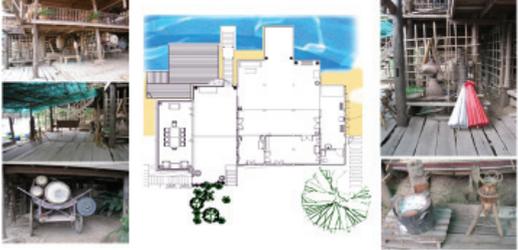
ประเด็น	รายละเอียดแบบ
<p>รูปด้านเรือนพักผ่อนริมน้ำ เป็นอาคารทรงไทย เชื่อมติดกับศาลาเรือนไทย โดยมีชานเป็นตัวเชื่อมถึงกัน ในส่วนตัวเรือนเป็นห้องพัก และส่วนศาลาเป็นที่นั่งพักผ่อน และมีบันไดเชื่อมสู่แม่น้ำ รูปแบบผสมผสานไม่มีแกนชัดเจน เป็นการต่อไปตามสะดวก</p>	
<p>รูปด้านเรือนพัก เป็นเรือนไม้ ยกใต้ถุนสูง หลังคามุมด้วยหญ้าแฝก ด้านบนเป็นเรือนพักไม้ฝาปะกน ด้านบนผนังเจาะช่องเพื่อรับลมและระบายอากาศ ภายในเรือนเชื่อมต่อกับเรือนครัว และศาลานั่งพักแบบเปิดโล่ง แต่เนื่องจากที่ตั้งลาดลงสู่แม่น้ำทำให้ใต้ถุนชั้นล่างไม่สม่ำเสมอ จึงเน้นการเก็บของใช้เพื่อเรือเป็นหลัก</p>	

2. การจัดวางพื้นที่ใช้สอยและพื้นที่จัดแสดงภายในเรือนต่างๆ ของหอวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไทยวน พบว่าการจัดวางผังของตัวเรือนไทยภาคกลางทั้งหมดขนานตามแนวยาวแม่น้ำ โดยหันหน้าเรือนไปทางแม่น้ำ แบ่งกลุ่มอาคารเป็น 2 กลุ่มใหญ่ โดยกลุ่มแรกมีเรือนกลางขนาดใหญ่ 2 ชั้นเป็นเรือนหลัก มีใต้ถุนเรือนเป็นลานโล่งเพื่อรับแขกและเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีพื้นที่ต่อเนื่องไปกับเรือนครัว ส่วนซักล้างและห้องน้ำ ส่วนด้านบนเป็นชานเรือนกลางบ้านจัดแสดงเป็นพื้นที่พักผ่อนและมีเรือนนอนโดยรอบ เชื่อมต่อกับกับเรือนด้านข้างที่เป็นเรือนนอนเช่นกัน โดยอาจารย์ทรงชัยเน้นชานเรือนเป็นพื้นที่หลัก การจัดวางส่วนใหญ่เหมือนพื้นที่

ใช้งานในอดีต โดยมีเครื่องเรือนโบราณเป็นระยะๆ เสมือนการใช้งานในบ้านตามปกติ ส่วนอีกกลุ่มเรือนและเรือนแพอยู่ระหว่างพัฒนาจึงมีการปรับเปลี่ยนการจัดวางตลอดเวลา โดยรวมพยายามจัดวางการใช้พื้นที่เป็นบ้านชนบทไทยในอดีต นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงเรือโบราณที่ผูกเรียงรายริมตลิ่ง เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยวนกลุ่มน้ำป่าสัก ตามที่อาจารย์ทรงชัย กำหนดให้เป็นทั้งพิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้านกลุ่มน้ำป่าสัก ร่วมกับการเป็นหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน ซึ่งสรุปเป็นการพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปลักษณะการจัดวางพื้นที่ใช้สอยและพื้นที่จัดแสดงภายในทิวทัศน์วัฒนธรรมไทยวน

ประเด็น	รายละเอียดแบบ
<p>ชุมชนของหน้าเรือนพัก</p> <p>การจัดวางมุมนั่งเล่นด้านหน้าเรือนใหญ่ เป็นการนำของเก่ามาใช้ประโยชน์ใหม่ โดยใช้ผู้ชายชาวต้มก้วยไม้ที่ได้จากภาคใต้มาในเมือง นำมาเปลี่ยนรูปแบบการใช้งาน โดยร้อยขึ้นด้านบนนอกเหนือเฉพาะชั้นด้านล่างเพื่อใช้เป็นที่นั่งมุมนั่งเล็ก ๆ</p>	
<p>เรือนพัก การจัดวางเครื่องเรือนใต้ถุนเรือนใหญ่ จัดวางชุดโต๊ะเก้าอี้นั่งทานข้าวสำหรับใช้เอนกประสงค์ในชีวิตประจำวัน เป็นที่พบปะพูดคุยของแขกที่เข้ามาติดต่อ หรือใช้นั่งประชุม หรือเพื่อการทำกิจกรรมอื่นๆ โดยมีแนวคิดการจัดวางเป็นตลาดโดยนำของสะสมจากร้านค้าเก่าในอดีตมาสร้างบรรยากาศตลาดในยุคโบราณ เช่น ร้านกาแฟโบราณ</p>	
<p>การจัดโซนการเรียนรู้สำหรับแขกที่เข้ามาเยี่ยมชมในพื้นที่เชื่อมต่อเรือนต่างๆ มีที่นั่งนอนให้ได้พักผ่อน อ่านหนังสือ และการเปิดพื้นที่ว่างให้โล่งเพื่อสะดวกในการหยิบใช้ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งาน และสามารถนั่งอ่านหนังสือกับพื้นได้</p>	
<p>เรือนครัว</p> <p>การจัดโซนของส่วนครัว แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) พื้นที่เก็บของ 2) ส่วนเตรียมอาหารเพื่อนำไปประกอบอาหาร 3) ส่วนปรุงอาหาร และมีการกันแบ่งพื้นที่ห้องเก็บของเพื่อใช้สำหรับเก็บสัมภาระต่างๆ ที่ใช้ในครัว และงานเลี้ยงสังสรรค์</p>	

ประเด็น	รายละเอียดแบบ
<p>เรือนพักริมน้ำ ส่วนเรือนพักริมน้ำ ปรับเปลี่ยนตอบสนองตามกิจกรรมประโยชน์ใช้สอย และกิจกรรมการใช้งาน เช่น การประชุมพบปะพูดคุยกัน พักผ่อน อ่านหนังสือ เครื่องเรือนแบบลอยตัว ง่ายในการปรับเปลี่ยน และของตกแต่งส่วนใหญ่ก็เป็นของที่มาจากวัสดุจากทำธรรมชาติที่หมดประโยชน์มาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ</p>	
<p>ส่วนห้องนอน มีสองห้อง มีเครื่องเรือนที่ใช้จริงในปัจจุบันสำหรับแขกที่เข้าพักสามารถพักในห้องด้วยวัสดุภูมิปัญญา คือ นอนบนเสื่อ การนอนแบบคนในอดีตที่เครื่องอำนวยความสะดวกน้อยชิ้น เหมือนคำว่า กินง่ายอยู่ง่าย</p>	
<p>พื้นที่ใต้ถุนเรือน ประโยชน์ใช้สอยในการเก็บข้าว และจัดเก็บเครื่องดนตรีที่ใช้ในงานกิจกรรมเพื่อความบันเทิง และจัดวางของใช้ต่างๆ ของใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติ เช่น การสานของหวาย และไม้ไผ่</p>	

โดยสรุปพบว่าการจัดผังพื้นที่ของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน ใช้พื้นที่ดินจัดวางเรือนไทยโบราณภาคกลางประยุกต์พื้นที่ลานกลางแจ้ง และพื้นที่ต้นไม้ เป็นสัดส่วนเท่าๆ กัน และบริเวณริมแม่น้ำจัดวางเรือนแพและจัดแสดงเรือพื้นบ้านต่างๆ เพื่อแสดงลักษณะวิถีชีวิตชุมชนไทยวนภาคกลางที่อยู่ริมแม่น้ำแบบสังคมเกษตรกรรมภาคกลาง โดยมีแนวคิดเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่ไฮมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยวนเป็นตัวตั้ง และใช้ตัวสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นวัตถุประสงค์แสดงหลักร่วมกับสภาพการใช้ชีวิตแบบ

ปกติของผู้คนในชุมชนนั้นๆ เป็นตัวถ่ายทอดองค์ความรู้ทำให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสบรรยากาศจริงที่ปรากฏอยู่ เรือนรู้ง่ายๆ ในมุมต่างๆ ของเรือนและสภาพแวดล้อมรอบๆ มีการจัดแสดงเครื่องเรือน เครื่องมือ อุปกรณ์การใช้สอยแบบดั้งเดิมแทรกอยู่ เป็นการจัดวางตามความรู้สึกว่าเหมาะสมของอาจารย์ทรงชัย ซึ่งมักมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยไม่มีกรวางแผนล่วงหน้า อาจกล่าวได้ว่าเป็นการจัดการแบบ**พิพิธภัณฑ์มีชีวิต** ที่ชุมชนมีการดำเนินวิถีชีวิตตามปกติ โดยมีวัตถุประสงค์แสดงภายในอาคาร

และที่จัดวางไว้ตามพื้นที่ต่างๆ เป็นส่วนประกอบเพื่อสร้างความมีชีวิตชีวาหรือเป็นเพียงของตกแต่งเท่านั้น และจะถูกใช้เพื่อเป็นการจัดแสดงชั่วคราวหรือใช้สอยในพื้นที่ต่างๆ ตามกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละกลุ่มผู้เข้าชมที่มีจุดประสงค์หรือความสนใจที่ต่างกัน มิได้จัดแสดงเป็นนิทรรศการถาวร คงมีเพียงตัวสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมที่ค่อนข้างถาวร แต่มีการปรับเปลี่ยนดัดแปลงบ้างเป็นระยะๆ จากเหตุผลในการซ่อมแซมและการดูแลรักษา

3. แนวคิดในการจัดการและแนวคิดในการจัดแสดง

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ทรงชัย วรรณกุล พบว่าจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวนภาคกลางสระบุรี อยู่ที่ชุมชนต้นตาล โดยร่วมกันสืบทอวัฒนธรรมประเพณีผ่านการทำผ้าไทยล้านนา และเมื่อชุมชนต้นตาลเน้นการหารายได้มากขึ้น อาจารย์ทรงชัยจึงแยกตัวออกมาทำแบบ**พื้นบ้านที่ไม่เน้นการหารายได้** แต่มุ่งสืบสานงานวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ของท้องถิ่นตนเอง เพื่อเก็บรักษาไว้ให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ ได้รู้สึกหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่มีได้จำกัดเพียงแคไทยวนหรือล้านนา โดยยึดหลัก **“ใหม่เอา เก่าเราไม่ทิ้ง”** แรกเริ่มใช้บ้านเขาแก้วที่ตนเองอยู่เป็นแหล่งเรียนรู้ และเมื่อมีผู้ให้ความสนใจมากขึ้นจึงขยายเพิ่มเติมในที่ดินฝั่งตรงข้ามถนน เป็นหอวัฒนธรรมพื้นถิ่นไทยวนและพิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้านลุ่มน้ำป่าสักอย่างเป็นทางการ โดยมีปณิธานให้เป็น**แหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมไทยวนแบบพื้นถิ่น พึ่งตัวเอง** เพื่อเป็นแบบอย่างการรักษาวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่มีเอกลักษณ์ไว้ให้คนรุ่นใหม่สืบทอดต่อไป โดยเชื่อว่าชาวของเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สื่อแสดงวัฒนธรรมได้ และการจัดการหอวัฒนธรรมที่ดีต้องไม่เป็นภาระกับใคร **“เป็นตัวตนของผม ภาษาผม”** คือ ใช้ตัวเรือนไทยที่ตนเองชอบเป็นสิ่งที่สำคัญในการเรียนรู้ เพราะเห็นว่าการสร้างเรือนไทยโบราณมีเทคนิควิธีการในแต่ละประเภทแตกต่างกัน รายละเอียดของเรือนไทยแต่ละหลังมีแนวความคิดเชิงศิลปะ คติความเชื่อ และการกำหนดรูปแบบวิถีชีวิตในเรือนที่มีลักษณะเฉพาะตัว ก่อให้เกิดลักษณะของวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ การมาเยี่ยมชมที่นี่ไม่ได้หมายถึงการมาเดินดู อ่านคำอธิบายแล้วกลับไป แต่

ต้องการให้**เรียนรู้ผ่านการสัมผัสจากกิจกรรม** ทั้งกิจกรรมตามธรรมชาติของชาวบ้านและกิจกรรมทางวัฒนธรรม ชนบธรรมนิยม ประเพณี เช่น การละเล่นอาหารการกิน การประดิษฐ์ สุขภาพ ดนตรี เป็นต้น ในอนาคตอยากให้**มีกิจกรรมวิถีชีวิตบ้านริมแม่น้ำภาคกลางภายใต้วัฒนธรรมไทยล้านนา** อาทิ การพายเรือว่ายน้ำ การพ่อน้ำในเรือ เพราะต้องการให้ใช้พื้นที่ในหอวัฒนธรรมฯ หลายมุมหลายแบบเป็นเวทีการแสดงที่แตกต่างกัน จึงมีการปรับเปลี่ยนการจัดวางสิ่งของเครื่องใช้และสภาพแวดล้อมตลอดเวลา **เพื่อให้การจัดแสดงน่าสนใจ เห็นแล้วที่ดูแท้ แล้วเก็บไปคิดต่อ** นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมให้เด็กเล็กๆ ในชุมชน (บ้านโตนด ดาวเรือง นาโคง) มีส่วนร่วม ซึ่งอาจารย์พบว่ากิจกรรมเหล่านี้ได้ช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ดีขึ้น **วัฒนธรรมจึงเป็นสื่อในการพัฒนาคนได้** (ทรงชัย วรรณกุล, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากที่นี่ คือ ได้สัมผัสบ้านแบบวิถีไทยของ**คนล้านนาเดิมที่อยู่ในวัฒนธรรมภาคกลาง** ไม่ได้เป็นวัฒนธรรมชาวเหนือแบบที่มีด้ามั่วแสดงเอกลักษณ์ เพราะข้าวของที่มีอยู่ค่านกัน มีทั้งไทย จีน ฝรั่งเศส ปนเปกันอยู่ แต่ชูเอกลักษณ์ล้านนาให้เด่นด้วยภาษาถิ่น การแต่งกาย อาหาร และการละเล่น ท่ามกลางแสงแดด สายน้ำ กระแสลม เห็นดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และได้รู้ ได้คิด ไปต่อยอดแตกแขนง อยากให้คนจากทุกภาคได้มาชม มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม **มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของภาคตัวเองในพื้นที่บ้าง** มีหลายคนถามว่า**มาที่นี่มีอะไรให้ดู...ที่นี่มีองค์ประกอบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ลุ่มน้ำป่าสักแบบสังคมเกษตรกรรม ที่บนบกมีพืชผักสวนครัว อยู่น้ำมีปลา** นอกจากการมาเยี่ยมชมแบบนัดหมายล่วงหน้าในระหว่างวันแล้ว มีโฮมสเตย์ตามสะดวกคืนละ 100 บาทต่อคนไม่รวมอาหาร มีเพียงเสื่อ มุ้ง ผ้าห่ม ส่วนหมอนให้หามาเอง ไม่มีพัดลม ไม่มีทีวี ฝนตกต้องย้ายที่นอน รองรับผู้พักได้ประมาณ 30-40 คน (เคยรับกลุ่มคนพักค้างมากที่สุดถึง 70 คน) แต่ที่เหมาะสมที่สุดคือ 10 คนต่อครั้ง เพราะยังมีปัญหาเรื่องจำนวนห้องน้ำและการดูแลความปลอดภัยในการเล่นน้ำไม่เพียงพอ นอกจากโฮมสเตย์แล้วในอนาคตอาจทำ

สปาแบบไทยที่เรียกว่า “**ธรณินบำบัด**” (ใช้พื้นดินกับ กะลามะพร้าว) ด้วยแนวคิดที่**ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์**กันทำให้ที่นี่ไม่มีป้ายหรือสื่ออธิบายในการจัดแสดง ทั้งที่ มีการรวบรวมจัดแสดงไว้เป็นหมวดหมู่ แต่เพราะต้องการ ให้ถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลองทำ ลองเล่น เสมือนอยู่ในบ้านของตัวเอง ไม่ใช่ พิพิธภัณฑสถานในระบบ เช่น ไม่เขียนว่ากรุณาถอดรองเท้า เพราะอยากรู้ว่าคนที่มาชมเข้าใจวัฒนธรรมความเป็นบ้านไทยหรือไม่ เคารพเจ้าของสถานที่หรือไม่ หรือมาที่นี่ เพราะคิดว่าเป็นของสาธารณะ ตรงนี้คือการได้เรียนรู้ มารยาทของคน อาจารย์ทรงชัยเชื่อว่า “**วัฒนธรรมทำให้ รู้จักตนเอง รู้จักคนอื่น รู้จักสังคม และรู้จักเคารพคนอื่น**” การรักษาวินัยธรรมจึงต้องมีความละเอียดทุกเรื่อง (ทรงชัย วรรณกุล, สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2552)

4. ทศนคติของผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน จากการสำรวจทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญในด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน จำนวน 3 ท่าน พบว่าหอวัฒนธรรมไทยวน สระบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีความสมบูรณ์ มีเรื่องราวภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านที่มีคุณค่ามาก ผู้ที่มาเยี่ยมชมสามารถซึมซับและรับรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ไทยได้ อีกทั้งยังได้เรียนรู้วิถีชีวิตของการอยู่ในบ้านไทยในอดีตจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เป็นการมาดู**พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่มีชีวิต** ไม่ใช่พิพิธภัณฑ์ที่แสดงวัตถุจัดแสดงแต่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงชีวิตของคนที่อยู่ในบ้านของเผ่าพันธุ์ไทยวนในภาคกลางที่มีการปรับเปลี่ยนประยุกต์สภาพสังคมให้เข้ากับสภาพของพื้นที่ แต่ยังคงมีความเหนียวแน่นในวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นชาติพันธุ์ของตนเอง โดยหอวัฒนธรรมแห่งนี้**มีการคัดกรองผู้เข้าชมตั้งแต่ต้น** ผู้ที่จะมาที่นี่ควรเป็นผู้ที่สนใจอยากจริงจังๆ **ไม่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่เป็นแหล่งศึกษาวัฒนธรรม**ตามที่เจ้าของบ้านตั้งใจเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนที่มี

ประวัติศาสตร์ยาวนาน และเพื่อถ่ายทอดให้ลูกหลานได้ สืบทอด โดยแนวคิดในการบริหารจัดการของที่นี่**มีสภาพแวดล้อมเป็นตัวดึงดูดความสนใจ มีกิจกรรมเป็นตัวดำเนินเรื่อง และมีอาจารย์ทรงชัย วรรณกุล เป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุด**ในการบอกเล่าเรื่องราวผ่านการสนทนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เยี่ยมชม

5. ทศนคติของผู้เข้าชมที่มีต่อการจัดแสดงและสิ่งอำนวยความสะดวกในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวน จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 118 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.9 และเพศชายร้อยละ 38.1 ส่วนใหญ่อายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 88.0) และเป็นนักศึกษา (ร้อยละ 82.2) เห็นประโยชน์ของหอวัฒนธรรมแห่งนี้ว่าเป็นสถานที่อนุรักษ์และจัดรวบรวมสถาปัตยกรรมไทย โบราณ วัตถุ ศิลปวัตถุ และประณีตศิลป์ และยังเป็นสถานที่แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ริมน้ำ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น (ร้อยละ 78.8 เท่ากัน) และร้อยละ 75.4 เห็นว่าเป็นสถานที่ให้ข้อมูลความรู้ ศึกษา วิจัย แหล่งเรียนรู้สำหรับ**สาเหตุจูงใจในการเข้าชม** พบว่าส่วนใหญ่ต้องการศึกษา วิจัยและเสริมการเรียนรู้การสอนมากที่สุด (ร้อยละ 66.7) โดยเลือกเป็นลำดับที่ 1 และมากถึงร้อยละ 50.0 ต้องการใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ แต่เลือกเป็นลำดับที่ 5 **ความคิดเห็นต่อลักษณะการจัดแสดง** พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดแสดงระดับมากที่สุดคือ ตัวสถาปัตยกรรม (ค่าเฉลี่ย 5.58) รองลงมาคือมีปราชญ์ชาวบ้านให้ความรู้ (ค่าเฉลี่ย 5.57) และบรรยากาศโดยรวมของสถานที่ (ค่าเฉลี่ย 5.53) และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดแสดงระดับมาก คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในเรือนไทย (ค่าเฉลี่ย 5.47) วิธีการจัดแสดงแบบธรรมชาติ และเลือกเรียนรู้ตามสมัครใจ (ค่าเฉลี่ย 5.38) การต้อนรับ การให้ความรู้ และการบริการแบบเป็นกันเอง (ค่าเฉลี่ย 5.37) และสภาพการจัดวางต้นไม้ ทางสัญจร ลานดิน สนามหญ้า (ค่าเฉลี่ย 5.37) เรือนแพและสิ่งตกแต่งบริเวณริมน้ำ (ค่าเฉลี่ย 5.31) และที่นั่งเล่น บริเวณพักผ่อน (ค่าเฉลี่ย 5.22) **ความต้องการด้านสื่อและเทคนิคที่ใช้ประกอบการแสดงในหอวัฒนธรรม** ต้องการให้จัดแสดงด้วยวัตถุจัดแสดง (ร้อยละ 55.93) ให้มีการนำชมและบรรยายโดยวิทยากร (ร้อยละ 52.54)

อยากให้มามีเทคนิคแสง สี เสียง เพื่อเพิ่มบรรยากาศ (ร้อยละ 50.39) ซึ่งถ้าเรียงลำดับความสำคัญพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ อยากให้มีการนำชมและบรรยายโดยวิทยากร (ร้อยละ 46.8) เป็นลำดับที่ 1 มีการจัดแสดงวัตถุ (ร้อยละ 42.4) เป็นลำดับที่ 2 มีการแสดงหุ่นจำลองเหตุการณ์ในพื้นที่ขนาดเท่าจริง (ร้อยละ 43.6) เป็นลำดับที่ 3 มีการแสดงหุ่นจำลองสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต (ร้อยละ 40.0) เป็นลำดับที่ 4 และต้องการให้มีคำอธิบายเรื่องราวของสิ่งแสดง โดยใช้แผ่นป้าย (ร้อยละ 36.8) เป็นลำดับที่ 5 นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้ยังคงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการจัดแสดงไม่เน้นให้ใช้เทคโนโลยีหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดแสดง ควรเลือกใช้วัสดุหรือวิธีการนำเสนอแบบพื้นถิ่นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อสัมผัสและเรียนรู้ด้วยตนเอง มีวิทยากรนำชมบ้าง มีคำอธิบายเรื่องราวต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์ด้วยโปสเตอร์ แผ่นพับ มีการจำลองประวัติศาสตร์ของบ้านและชุมชนไทยวน มีการแต่งกายไทยวนสำหรับผู้เยี่ยมชม มีการสาธิตวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงมีที่พักค้าง

สรุปได้ว่าการจัดการทอวัฒนธรรมที่นี่เน้นการเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนไทยวนที่อยู่ในภาคกลาง โดยมีชาวสิ่งที่มีมนุษย์ต้องกิน ต้องใช้และสภาพแวดล้อมในอดีตเป็นสื่อแสดง เน้นให้ผู้เข้าชมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกับชาวบ้าน เพื่อได้แง่คิด มุมมอง แล้วนำไปปรับใช้ในชีวิตปัจจุบันได้ เป็นพิพิธภัณฑ์วิถีธรรมชาติแบบพื้นบ้าน (vernacular) ไม่เป็นพื้นเมือง (folk) จัดการแบบพึ่งพาตนเอง ผ่านกระบวนการลงมือทดลองดู และมีธรรมชาติเป็นหลักการปฏิบัติเพื่อถ่ายทอดทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้ อนาคตอาจารย์ทรงชัยมีแนวคิดพัฒนาและสืบสานต่อดาววิถี “รวมพลคนที่คาดหวัง จัดตั้งองค์กร ออกกรพื้นที่ จัดงานประเพณี นำสิ่งดีออกเสนอ หาเพื่อนเกลอเครือข่าย ประชาสัมพันธ์ ขยายผล ให้เยาวชนสืบสาน ทำงานต่อเนื่อง มีเรื่องต่อยอด ถ้าทำตลอดก็ยั่งยืน” ทั้งนี้ต้องให้ “ครอบครัวมีใจ” และต้องอาศัยตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคนในพื้นที่ และหน่วยงานรัฐสนับสนุน โดยต้องเป็นแบบที่อาจารย์คิด

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การจัดการทอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวนที่สระบุรี มีรูปแบบที่แตกต่างจากทอวัฒนธรรมนิทัศน์ที่มีการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือขององค์กรต่างๆ แต่เป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนตัวแบบชาวบ้านที่ไม่เน้นการแสวงหารายได้ ก่อตัวจากการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาวิจัย วัฒนธรรมท้องถิ่น ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์เหมือนกับพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านทั่วไปในประเทศไทย การจะอยู่รอดได้ต้องมีปัจจัยและแรงสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ แนวทางหนึ่งคือการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่ต้องอยู่ภายใต้แนวคิดแบบปัจเจกของเจ้าของที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มิฉะนั้นจะสูญเสียเอกลักษณ์ของความเป็นทอวัฒนธรรมพื้นบ้านของที่นี่ และการสืบสานต่อของทอวัฒนธรรมแบบนี้ต้องอาศัยครอบครัวและชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก และมีองค์กรภาครัฐและเอกชนต่างๆ ร่วมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคนทำพิพิธภัณฑ์ชาวบ้านหรือพื้นบ้าน (ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล, 2553)

การจัดแสดงเรื่องราวหลักในทอวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบมีชีวิต มักมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีจุดเด่นของศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และมีคุณค่าของท้องถิ่น โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่นเป็นวัตถุจัดแสดงที่ต้องโดดเด่น และมีโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และประณีตศิลป์ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนเป็นองค์ประกอบการแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ชุมชน และที่สำคัญต้องมีคนในชุมชนเป็นตัวดำเนินเรื่องราวการใช้ชีวิต ทั้งนี้ต้องมีผู้นำหรือปราชญ์ชาวบ้านเป็นแบบอย่างทางความคิด ร่วมกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ของชุมชนนั้น และมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าชมแต่ละชุด

ทอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวนเป็นแหล่งศึกษาทางวัฒนธรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการ

มีปฏิสัมพันธ์กับของจริงและครูที่ถ่ายทอดองค์ความรู้แบบครูโบราณเป็นหลัก ผู้มาเรียนรู้ที่นี่สามารถเลือกเรียนรู้ตามความสมัครใจในหัวข้อที่อยากเรียนรู้ที่ต้องการได้ตกลงล่วงหน้า โดยมีวิทยากรหลักคือครูทรงชัย ทำให้ได้เรียนรู้มากกว่าสิ่งที่เห็นเป็นรูปลักษณะของสถาปัตยกรรมและวัตถุแสดง สอดคล้องกับหลักการจัดพิพิธภัณฑ์ที่ท้องถิ่นที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ที่มีมาร่วมจากภายนอกกับผู้ที่อยู่ใน (ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล, 2553) คือการได้เรียนรู้วิถีคิดและวิถีปฏิบัติในการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองในสภาพแวดล้อมแบบยั่งยืน และวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่นไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานได้สืบทอดและเรียนรู้ ที่นี่จึงเป็นตัวอย่างของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เน้นองค์ความรู้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีแนวความคิดการพัฒนาแบบพอเพียงและยั่งยืน เหมาะแก่การเรียนรู้แนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน จำเป็นต้องมีการสะสมเก็บรวบรวมข้อมูล และบันทึกข้อความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวอาจารย์ทรงชัย สานต่อให้กับลูกหลานหรือผู้ที่เข้ามาบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยมีสถาบันการศึกษาที่อยู่ในระบบเป็นกลไกที่สำคัญ

เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและอนาคต ทำให้การจัดการพิพิธภัณฑ์หรือหอวัฒนธรรมใหม่ๆ ได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดแสดงที่มีการสื่อสารผ่านระบบดิจิทัล การใช้เทคนิค แสง สี เสียง แบบไฮเทคที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนรุ่นใหม่ แนวทางการจัดแสดงภายในหอวัฒนธรรมพื้นบ้านในอนาคตจำเป็นต้องเพิ่มรายละเอียดของเทคนิคการจัดแสดงให้เกิดความทันสมัย ในเรื่องของการสื่อสารด้วยการสร้างบรรยากาศแสง สี เสียง คำอธิบาย และรูปแบบสภาพแวดล้อม รวมถึงกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุคสมัยมากขึ้น โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับอนาคต เพื่อให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นสถาบันการศึกษาออกโรงเรียนและเป็นเครื่องมือที่ท้องถิ่นหรือชุมชนสามารถนำมาใช้ในการถ่ายทอดประสบการณ์ของท้องถิ่นได้ต่อไป (ศรีศักร วัลลิโภดม อ้างถึงใน ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล, 2553)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การศึกษาครั้งนี้เน้นเฉพาะส่วนของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวนสระบุรี เพียงกรณีเดียว ทำให้ได้ข้อสรุปในการจัดการเฉพาะที่ หากมีการศึกษาต่อควรศึกษาพิพิธภัณฑ์หรือหอวัฒนธรรมพื้นบ้านในที่อื่นๆ ที่มีแนวความคิดการบริหารจัดการแบบเดียวกันเพื่อเปรียบเทียบหรือหาเกณฑ์ในการจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เข้าชมและวิธีการอนุรักษ์ และควรทำการศึกษาถึงบ้านเขาแก้วที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดหอวัฒนธรรมแห่งนี้ โดยเน้นการศึกษาในหลักการความยั่งยืน และศึกษาชุมชนไทยวนที่อยู่ในละแวกบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลการสร้างบ้านแปลงเมืองของชาวไทยวนที่นี่

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) 2553. “หอวัฒนธรรมนิทัศน์”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.culture.go.th/research/hall/rule.html> สืบค้น 31 มกราคม 2552.
- กฤษ เหลือลมัย. 2545. “พิพิธภัณฑ์ไทยวนที่เสาไห้ สระบุรี”. วารสารเมืองโบราณ 23, 11(กันยายน):
- จันทน์ เพชรานนท์. 2551. “การทำรายละเอียดประกอบการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน”. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ทรงชัย วรรณกุล. เจ้าของหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยวนสระบุรี. 2552. สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม และ 1 พฤศจิกายน.

บุริม โอทกานนท์. 2553. “พิพิธภัณฑ์มีชีวิตที่แม่ฮ่องสอน (Living Museum)”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://inside.cm.mahidol.ac.th/mkt/index.php?option=com_content&view=article&id=398:case-study-living-museum-at-mae-hong-sorn&catid=1:mk-articles&Itemid=11 สืบค้น 4 พฤษภาคม 2553.

ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล และ ชิวสิทธิ์ บุญเกียรติ. 2553. “ประสบการณ์จากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และการบอกเล่าสู่สาธารณชน” วารสารประชาคมวิจัย 15, 90 (มีนาคม-เมษายน): 18

“พิพิธภัณฑ์มีชีวิต”. (ม.ป.ป.). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://th.wikipedia.org>. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2553.

วีระ สัจกุล. 2544. “การประเมินสภาพแวดล้อมอาคาร” กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ และ วินัย วรวัตร. 2540. “รูปแบบพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน : สีสันของมิติวัฒนธรรม”. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.